

Barraca del torrent de l'Avellà

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Torrent de l'Avellà
Alçada: 204

Coordenades:

Latitud: 41.6478
Longitud: 1.84294
UTM Est (X): 403648
UTM Nord (Y): 4611320

Classificació

Número de fitxa: 08053 - 480
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle: XVIII-XIX
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: El manteniment de l'entorn de la barraca és important per a la seva conservació.
Protecció: Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés: Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08052A002000280000OZ
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dl., 01/05/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada en terres del Brunet, al vessant nord occidental de la finca, al capdamunt d'una llesca rocosa del terreny, al costat esquerra del torrent de l'Avellà. Per accedir-hi cal deixar a mà dreta, la carretera BV-1123, en el punt quilomètric 1,050 pel camí del Ferran, que mena al raval que porta el mateix nom. Un cop deixada de costat la tanca que barra el pas, la barraca està per sobre mateix del marge de pedra seca del camí, a mà dreta. Està envoltada de brolla de romaní i un parell d'alzinetes. Es tracta d'una construcció aïllada, construïda aprofitant una enorme solera de pedra. És de planta circular, mesura 2,60 metres de diàmetre interior. Els rocs emprats per a la seva construcció són molt regulars, de manera que no hi ha massa pedruscall en forma de falques per impedir que els blocs de pedra facin moviment. La porta està orientada al sud, amb una doble llinda, lleixa al damunt plana i els brancals rectes. Es conserva un dels pernys de ferro que aguantava la portella de fusta. Mesura 1,40 metres d'alçada per 0,63 metres d'amplada. Els murs tenen un gruix de 0,75 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades. A l'exterior, conserva una capa de terra amb pedruscall amb gran quantitat de sèdums que retenen la terra. El voladís que protegeix la filtració per degoteig dels murs de les aigües pluvials es conserva en molt bon estat. Té una espitllera orientada a l'oest.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3205. La barraca continua en un estat de conservació excepcional. A l'interior, com a banc per seure, s'han localitzat dos carreus de pedra molt ben treballada, amb les marques deixades per la buixarda. Al davant de la construcció, se n'hi ha localitzat d'altres de carreus. Un cop prospectat tot l'entorn, sembla que aquest indret hauria estat emprat com a pedrera en la construcció de carreus, tal vegada per a les cases del Brunet i/o el Santó.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya,

segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.

QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellsbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

